

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויצא - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל
ורבי יעקב יוסף בן מרגלית זצ"ל

פרשת השבוע : ויצא

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

דיני נולד בשבת

למה הרשעים רוצים ברכות מצדיקים ?

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה: ויפגע במקום וילן שם כי בא השמש ויקח מאבני המקום וישם מראשתיו וישכב במקום ההוא: ויחלם והנה סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו" מלאכי אלוקים שעולים ויורדים בו רומזים לכך שכל מעשה התיקון שאדם עושה בעולם הזה משפיע למעלה למעלה לאין סוף ושיעור. סוד זה יודע יעקב אבינו ושומר על תרי"ג מצוות גם בבית לבן הארמי. אבל לבן זה "ארמי אובד אבי" הוא דמות משונה. גם מדבר עם ה' וגם נשאר ברשעו. הוא רודף אחרי יעקב אבינו ולא רוצה שיעזוב את הבית כי "ניחשתי ויברכני אלוקים בגללך". אם הוא מאמין בברכת אלוקים על שום מה הוא מרמה את יעקב? כמו כן קראנו בפרשה הקודמת על עשו שבא לבקש ברכה מיצחק אביו וכאשר מתברר לו שיעקב הקדים אותו הוא צועק צעקה גדולה ומרה. ובאמת על דבר זה קשה, הרי עשו הוא רשע ועובר על כל איסורים שבתורה. אם כן מה לו ולברכה?

אלא שזה בדיוק הענין, הרשעים האלו יודעים את ה' ויודעים שיש לו ברכה והיא אצל נאמניו, כל הענין הוא שהם רוצים להשאר ברשעים וללכת אחרי תאוות ליבם, רוצים להשאר ברשעים ולקבל ברכה. וזה כמו רשע שהולך עם "קמיע". נוסע בשבת עם קמיע של ברכה. הוא לא מוכן לתקן את עצמו, רק לקבל ברכה.

ארץ ישראל

בפרשה זו למדנו גם על יעקב אבינו שה' ניצב עליו ואומר לו "אני ה' אלקי אברהם אביך ואלקי יצחק, הארץ אשר אתה שכב עליה לך אתננה ולזרעך" ומסביר שם רש"י: "קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו, רמז לו שתהא נוחה ליכבש לבניו" מילים אלו הן תביעה על כל החכמים והשרים הדתיים שמרימים יד לתת את ארץ ישראל לנכרים. ה' אמר "הארץ אשר אתה שוכב עליה לך אתננה ולזרעך" והם נותנים אותה לישמעאלים? רש"י אומר "קיפל הקב"ה כל ארץ ישראל תחתיו" והם נותנים את חלקה?!!

ואולי על זה אמר דוד המלך בתהילים מד כה - כז "למה פניך תסתיר תשכח ענינו ולחצנו. כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו. קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך" אם הגענו למצב כל כך גרוע "כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו" אז אין ברירה אלא "קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך" כי אין מי מבשר ודם שיכול לעזור.

הוכחה

הגמרא בבא בתרא טו: אומרת שיש מצב בו קשה להוכיח, אם המוכיח אומר: טול קיסם מבין שיניך, אומר לו השומע: טול קורה מבין עיניך". על זה אמר רבי ישמעאל כהן אם כן מה התקנה?

התשובה על כך נרמזה בפסוק "נחפשה דרכנו ונחקרה ונשובה אל ה'" אם המוכיח מדבר בלשון רבים "נחפשה דרכינו" לא על השומע אלא על כולנו, אז "נחקרה" זאת אומרת שאין חשש של "טול קורה" כי נחלק את המילה לשנים "נח-קורה". אותה "קורה" שהעונה דוחה בה את המוכיח, "נחה" איננה כבר.

שימוש בסבון וכד'

כתוב בשו"ע סימן ש"כ סעיף יב "יש לזהר שלא ישפשף ידיו במלח".

וכתב הט"ז שם ס"ק ט' כי טעם האיסור מדין "נולד" וזה לפי דעת הטור בשם בעל התרומות שהוא כמייצר משהו חדש שמקודם היה מלח, ועכשיו הוא נוזל. וכתב המשנה ברורה ס"ק ל"ח "הטעם כנ"ל בשלג וברד דגם בזה יתהוה מים ע"י השפשוף. והיינו דוקא במלח לבד, אבל מותר להשליך מלח במים אפילו הרבה וליטול ידיו מהם אחר שנימוחו" ועיין כה"ח שם ס"ק ע'.

אמנם גם מי שלא סובר שיש איסור נולד בצורה כזו, יאסור כאן ולא מטעם זה אלא מטעם אחר וכפי שכתב בבא"ח פרשת יתרו יב: "לא ישפשף ידיו במלח מפני שנימוח על יד ונעשה מים. ויש בזה אותם שני טעמים שכתב מר"ן בב"י על השלג דאסור לרסקו בידיים. אבל בעל התרומות ז"ל סבר הטעם הן במלח הן בשלג הוא משום נולד" ורוב הפוסקים חלקו עליו בזה. ומר"ן ז"ל שהביא דין המלח הנזכר מבעל התרומות פסק כוותיה ולא מטעמיה, דאינו מודה לטעם של "נולד". אלא הוא מטעמים הנזכרים בשלג".

וברב פעלים הרחיב בדבר והסביר כי "ושני טעמים בדבר: חדא דגזרינן שמא יסחוט פירות העומדים למשקין, ועוד משום סרך מלאכה נגעו בה, דדמי למלאכה שבורא מים הללו, וכנזי בבית יוסף סי' שיי"ח ושי"ד" - רב פעלים ח"א-אוי"ח סימן יח.

ומסיק בבו א"ש חי כי "דודאי מר"ן ז"ל אית ליה תרי טעמי, ורק טעם של "נולד" לית ליה". ולכן לדעת מרון "מותר ליתן חתיכות שלג לתוך כוס של יין או מים כדי לצננו, והם נמוחין מאליהן ואינו חושש דכיון דאינו עושה בידיים שרי" וכן במלח "אם נתן מלח במים עד שנימוח מאיליו בתוך המים - מותר להדיח הכלים באותם המים". וצריכים להזהר שלא יעשה מי מלח הרבה ואפילו מעט לא יעשה אם יש שני שליש מלח עיין ס' שכ"א סעי' ב'.

סבון

וכן לענין הסבון כתב השו"ע סימן שכו סעיף י "מותר לרחוץ ידיו במורסן". והוסיף הרמ"א: "דגיבול כלאחר יד, שרי; ואסור לרחוץ ידיו במלח אגודה, וכ"ש בבורית שקורין זיי"ף בלי"א בנימין זאב סימן רע"ח, או בשאר חלב שנימוח על ידיו

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבּ מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

יוצא - תשנ"ט - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג מֵרַדְכִי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ששופכים עליו ועל ידיו ביחד - יש לאסור גם פה עירנו יע"א ודלא כהרב פחד יצחק וגינת ורדים שהתיר בזה שהעיקר כסברת הרב יד אהרן לאסור הבורית מדינא והגם כי הבורית רוחצין בו עם מים מ"מ בעת שממחהו בידיו אין מים בעין עם הבורית כי אם לחלוח ורטיבות של המים שנשפכו עליהם וכן המנהג פשוט פה עירנו שלא לרוחץ בחתיכות בורית אלא ממחין הבורית במים מע"ש עד שנעשה כולו מים ואז רוחצין בשבת באותו המים שנמחה בהם הבורית מערב שבת: למסקנא אין להשתמש בסבון בשבת מכל הני טעמי דלעיל ובפרט שיש מי שחושש בזה מאיסור תורה. אמנם מותר להשתמש בסבון נוזלי, אמה ונוזל כלים ללא חשש.

דעת הרמב"ם על שימוש בסבון בשבת

יש בתשובות הרמב"ם שלט בהוצאת בלאו תשובה שבקריאה ראשונה אפשר ללמוד ממנה כאילו מותר להשתמש בסבון בשבת. וכך כתוב שם בקיצור נמרץ: "ואם יאסר רחיצת הידים בבורית בשבת מן תולדות טוחן אם לא?" ועונה הרמב"ם: "ורחיצת הידים בבורית וזולתו מכל מה שלא ישיר השיער הכרחי - מותר".

ואם כוונת הרמב"ם שמותר להשתמש בסבון. קשה איך ה"רוקח" "הגר"א" "תפארת ישראל" ושאר גאוני עולם שדנו בענין זה לא הביאו אותו, הרי הרוקח כתב את דבריו על הרמב"ם?

והתשובה פשוטה כי בלשון הרמב"ם "בורית" זה העשב שממנו עושים את הסבון כמו בורית כרשינא הנזכר בקטורת. ובו יש חשש של הסרת שער, ולזה היתה השאלה משום טוחן השייך בעשב הזה ועל כך התשובה. אבל הסבון שלנו לא נקרא כך בלשון הרמב"ם ויזכר לטוב הרב קאפח שליט"א שחקר בענין בפרק כא הלכה יב ס"ק מד והגיע למסקנא זו. אמנם דעתו של הרב קאפח שונה בענין זה מדעתינו אבל מתשובת הרמב"ם הזו אין ראייה להתיר סבון.

וגם מי שהתיר בסבון זה רק בסבון קשה ולא רך.

בימינו יש בנחיות סבון שהמים משפשים ויוצא חומר ניקוי וצבע וריח. ויש לאסור אם כוונתו להוציא ריח ואם כוונתו לנקות - מותר. וכן בצבע שבמיכל אם כוונתו לצבוע המים - אסור. ואם כוונתו לנקות מותר.

וכן מי ששם ריח טוב במטפחתו ומכוין שיהיה ריח טוב במטפחת - אסור.

שימוש בסבון העשוי מ"חלב" ביום חול

וצריך להזכיר בשולי הדברים כי פעם היו עושים סבון מחלב של בהמות. ואומר הגר"א שאסור להשתמש בסבון כזה גם בימות החול כי "סיכה" היא כמו "שתיה". וכמו שביום כיפור אסורה "סיכה" בכל דבר כי כתוב "ותבוא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו". כך גם בשאר ימות השנה ולכן אוסר הגאון להשתמש בסבון מחלב. ואע"פ שהמשנה ברורה בכל מקום הולך אחרי הגר"א כאן היקל וכמו שכתב בסימן שכו סעיף י בביאור להלכה בד"ה בשאר חלב: "עייין בביאור הגר"א שדעתו כדעת הרבה מגדולי הפוסקים דאף בחול אסור, שימוש בסבון

והוי נולד מרדכי פרק במה אשה וסמ"ג והגה"מ פכ"א וטור סי' שכ"א".

ולפי זה בסבון אסור לדעת הרמ"א בשבת להשתמש מדין "נולד". ואם כן למד שאין לו דין נולד כמר"ן ברמב"ם עיין רמב"ם הלכות שבת פרק כ"א הי"ג ובס"מ שם משם הרשב"א הרמב"ן והר"ן. והמג"א בס"ק יא סובר שאין איסור להשתמש בסבון כיון שכל החשש ב"נולד" הוא מחשש סחיטה "שמא יסחט וישתה" ולכן בסבון שאין לחוש לשתיית המים - מותר עיין לקמן במש"ב בהסבר.

מה יהיה הדין לדעת מרן שאינו חושש ל"נולד"? למעשה הר"פ ח"ג סי' י"ד הסביר את הפסק של השו"ע ס"י ש"כ סעי' ב' בענין המלח שאיסורו לא מדין נולד וכן הסביר את מה שכתב בשו"ע ס"י שכ"ח סעי' כ"ב "מעבירין גלדי המכה וסכין אותה בשמן למי שרגיל כל השבוע לסוך בשמן אבל לא בחלב מפני שהוא נמוח". ומה נפקא מינא שהוא נימוח הרי אין כאן דין נולד. אלא כלשון הר"פ שם הטעם שאוסר מרן ז"ל בחלב וכו' דדמי למלאכה שבזמננו מים "מפני שנראה לעיני העולם שדומה לשלג וברד כיון שרואין שהוא ממחהו ועושהו מים וכו' כן מוכרח לפרש בדעת מרן ז"ל".

אולם אחר העיון נראה שיש בשימוש בסבון חשש איסור לא רק מדין "נולד" או כבורא מים, אלא גם מחששות אחרים, ואסור להשתמש בו לא רק מגזירה בלבד, אלא יכול להיות שיש כאן איסורים דאורייתא או כעין דאורייתא.

בספר מעשה רוקח על הרמב"ם פרק כב הלכה יג של הרב מסעוד חי רקח כתב שהאיסור להשתמש בסבון הוא לא מגזירה אלא מדין תורה משום "ממרח" וצריך להזהיר את העם על זה וז"ל "ומכאן יש ללמוד איסור רחיצה בשבת בבורית שקורין סאבון דהוי ממרח וממחק שהוא אב מלאכה, ופסיק רישיה דניחא ליה וכן כתבו הפוסקים ז"ל והוא פשוט ויש להזהיר העם ע"ז מאוד, כי שמעתי שהרבה בני אדם נכשלים באיסור זה". וכן כתב תפארת ישראל בכלכלת שבת הלכות לש סעיף י' שבסבון יש מחלוקת שרמ"א אוסר ומג"א מתיר. אבל בימינו בסבון רך יש איסור "ממרח".

ובמשנה ברורה ס"ק ל' הביא את המחלוקת דלעיל וכתב: "ועיין במ"א שכתב בשם ש"ג שיש מתירין בזה דס"ל דמה שאסרו חז"ל לרסק שלג וברד הוא משום גזירת סחיטת פירות העומדין למשקין שאף השלג וברד למימיהם הם עומדים, וא"כ בורית ושאר חלב שאינם עומדים למשקין מותר לכתחלה. ועיין בספר תפארת ישראל שכתב דבורית שלנו שהיא רכה לכו"ע אסור משום ממחק, וכעין מה דאיתא לענין שעוה סימן שי"ד ס"י"א ע"ש וכן מצאתי בספר דברי מנחם בשם המעשה רב לגר"א בפי' כ"ב מהלכות שבת דין י"ג דהוא "ממרח" ו"ממחק" והוא אב מלאכה ופסיק רישא. וכו' והוא פשוט ויש להזהיר העם ע"ז מאד עכ"ל ולבד כ"ז משמע ברש"י דף נ' ע"ב דבורית משיר השער וכ"כ הר"ן וכן הוא מנהג כל ישראל להחמיר בזה" ועיין כה"ח ס"י ש"ך ס"ק עד וסי' שכ"ו ס"ק מ"ג.

וכן כתב בבן איש חי פרשת יתרו טו "בורית שקורין בערבי סבון צאבו"ן שעשוי חתיכות יבשות ורוחצין בו ע"י מעט מים

קול צופיך

מרתח הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויצא - תשנ"ט - מאת מרתח הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

מריחת משחת לתינוק

מריחה של משחה לתינוק וכד' במקום החיתולים היא בעייתית, כיון שמצד אחד יש כאן "ממרח" שאסור כמובא לעיל משם השו"ע, ומצד שני יש בזה סבל רב לתינוק. ולכן במקרה כזה יש להניח את המשחה ישר מהשפופרת על התינוק בלי מריחה מיוחדת ואחר כך להניח את החיתול, כך שהמריחה תעשה על ידי הלחץ שילחץ החיתול על הגוף של התינוק או להכין משחה על בד או ניילון מע"ש.

מריחת "ריבה" שוקולד ושאר אוכלים

אומנם למרוח ריבה על פרוסת לחם מותר וכמו שכתב הרמ"א סימן שכ"א סעיף י"ט: "מותר להחליק האוכל בשבת, ולא הוי בזה משום ממחק, הואיל ואפשר לאכלו בלא זה; ומ"מ המחמיר במאכל של תפוחים וכדומה שדרכו בכך, תבוא עליו ברכה"

לפי סברת הרמ"א ש"אפשר לאוכלו בלי זה" אם יש לאדם אבוקדו קשה, שקשה לאוכלו ורק אחרי המריחה הוא מתרכך וראוי לאכילה - אין למורחו בשבת.

ויש לברר מהו ה"מאכל של תפוחים" שהרמ"א מחמיר בו והאם רק בו טוב להחמיר?

יש אומרים שרק במאכל של תפוחים החמיר הרמ"א וכתב משנה ברורה ש"למרח תפוחים מבושלים על הלחם והוא הדין שומן וחמאה - בודאי שרי".

וצריך לומר שכוונת הרמ"א למה שנוהגים היום במסעדות בהגשת החומוס שמורחים אותו על הצלחת במומחיות, מריחה דקה במרכז ועבה בקצה הצלחת. מריחה זו שהיא כעין "אומנות" בפני עצמה. ועל זה אמר הרמ"א שהמחמיר "תבוא עליו ברכה" אבל לא במריחה שוקולד וריבה על לחם. כמו כן אין להחמיר במיונו או בממרח דגים, היוצא משפופרת אע"פ שיוצא מיושר ומוחלק - מותר.

אפשר להחמיר בגביע של מאפה הממולא במילוי של מקפה שאינו נוזל וממרחים את המילוי בצורה אומנתית כעין גלידה בזה המחמיר "תבוא עליו ברכה". אבל אם ממלא בלא הקפדה על צורת המילוי - אין בזה מקום להחמיר.

וכן הדין ברסק בננה ואבוקדו שמותר לרסקו בשינוי. אבל להחליק אותו אחר כך בצלחת - המחמיר תבוא עליו ברכה.

ציחצוח שיניים

מי שרוצה לנקות את שיניו בשבת לא ישתמש במשחה אלא במי פה, וטוב שיניח אותם ישירות לפה או דרך כוס, אבל לא יערבב אותם עם מים בתוך הכוס בשבת כיון שיש אוסרים מדין מוליד ריח במים.

יש אוסרים שימוש במברשת שמא ישברו קיסמים, אך בימינו כבר כתב הברכי יוסף שאין לחוש כיון שהקיסמים חזקים ואינם נשברים בדרך כלל, ואם ישברו אין זה פסיק רישא ולא נחא ליה ועיין שו"ע סי' של"ז ובמש"ב וביאור להלכה שם וכה"ח ס"ק טו"ב.

יש חוששים שמא יצא דם בשימוש במברשת, ובאמת זה שונה בין אדם לאדם, יש שמברשת מוציאה לו דם ויש שלא, ודבר

מחלב דסיכה כשתיה, ועכ"פ מדרבנן אסור. ודלא כר"ת וסייעתו שהתירו בזה לגמרי. מיהו מנהג העולם לרחוץ בבורית שלנו הנעשים מחלב ורק איזה מדקדקים זהירין בזה. ואם מצוי להשיג בורית שנעשים שלא מחלב בודאי נכון לחוש לדעת המחמירין בזה".

וכתב כה"ח שם ס"ק מ"ה שלא מחמירים כדעת הגר"א כיון שמוסיפים לסבון סודה וכד' ואז החלב לא ראוי יותר לאכילה, ומימלא אין בזה איסור "סיכה" ביום חול "וטעם פגום אינו אסור כמ"ש יו"ד סי' ק"ד וא"כ כ"ש לענין רחיצה דשרי אפילו לכתחילה".

מריחת משחה

כתוב בשולחן ערוך סימן שי"ד סעי' י"א "אסור ליתן שעוה או שמן עב בנקב החבית לסתמו מפני שהוא ממרח, אבל בשאר דברים, דלית בה משום מירוח - מותר".

לפי זה השימוש שאסור במשחות למינהם זה דוקא אם הם "עבים" אבל בשאר דברים שאין מירוח מותר ולפי זה "משחה" האסורה היא רק כשהיא מוצקה ורכה שאינה נשפכת, אבל אם היא נשפכת, דינה כנוזל ואין בה חשש.

וכן כתב בסימן שכ"ח סעיף כ"ו לגבי משחה רפואית על גבי רטיה ש"רטייה עצמה לא יקנח מפני שהוא ממרח". ומדובר באופן שכל גופו חולה שמותר לרפא את הפצע. "והממרח רטיה בשבת חייב משום מוחק" שבת ע"ה ע"ב.

לפי זה אסור למרוח משחה על מכה או על פצע כי יש בזה איסור ממרח.

מותר למרוח שמן על היד כי שמן זה סך ולא ממרח ובאופן שדרכו לסוך שמן שלא לרפואה כה"ח שם ס"ק קל"ו. אבל משחה על היד או על רטיה כותב הרמב"ם שאסור וז"ל: "הממרח רטיה בשבת חייב משום מוחק את העור דאורייתא ולפיכך אין סותמים נקב בשעוה וכיוצא בה שמא ימרח".

רש"י - מחליק תחבושת על המכה. שבת עה ולכן בפצע שיש לו כאב גדול או סכנת אבר שמותר להשים תרופה אסור במשחה.

אם יש משחה בקופסא, הטוב שתכין רטיה עם משחה מערב שבת. ואע"פ שאסור להחזיר רטיה בשבת רק לכהן אבל אם יש סכנת אבר מותר. וכן להשים את המשחה ולא להחליק אותה עם התחבושת כמו שאוסר רש"י ולדעת חו"א שבת נ"ב מותר להוציא משחה משפופרת או מקופסה ולהניח אותה על הפצע בלי למרוח.

מריחת משחת עיניים

כאב עיניים יכול לגרום לבעיה בלב כמו שהגמרא אומרת "שורייני דעינא באובנתא דליבא תלן" עבו"ז כח ע"ב. ויש קשר בניהם ומחלה בזה יכולה להביא לסכנה. ומי שחולה בעיניו וצריך משחה - יכול להוציא מהשפופרת ויזהר שלא ימרח. וכן מותר בטיפות יום יום.

אבל אם הרופא אומר שיש צורך למרוח מתחת לעפעף של העין - מותר כיון שזה מסוכן ללב כדלעיל.

קול צופיך

מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי הַרְבֵּי מֵרַדְכֵי אֱלִיהוּ זְצוּק"ל

ויצא - תשנ"ט - מאת מִן הַרְאִשׁוֹן לְצִיּוֹן הַרְה"ג הַמְקוּבֵל הָא-לְקִי זְצוּק"ל

תשובות לשואלים

א. שאלה: חברת בניה שהחתימה קונים על חוזה שהבורר היחידי הוא בית משפט, האם זה מחיב?
תשובה: אם יחתמו שני בני אדם שכל רועה בקר שנפגוש יפסוק לנו - מותר. וכן אם יסכמו שעורך דין יפסוק על פי שכלו - מועיל. אבל אם חתמו על כך שבית משפט יפסוק לא מועילה חתימתם הואיל ובית המשפט לא דן על פי דיני התורה והחתימה על החוזה לא מחייבת עיין שו"ע חו"מ סי' כ"ו סעי' י"ד והחוננים עליו. ואם יש בניהם ויכוח ילכו לבית דין רבני ורק אם תבעו פעם ופעמים ושלוש בבית הדין והנתבע לא בא לכו לבית משפט אם יתן לו ב"ד רשות.

ב. שאלה: שליח ציבור שסיים תפלת לחש ורוצה להתחיל החזרה ויש אחריו מי שלא סיים תפילתו כיצד ינהג?
תשובה: בבית כנסת אם עמד אדם אחרי החזן לא עשה כדין ומותר לש"צ לפסוע אחורה כי עושה כן לדבר מצוה. והוא הדין גם למי שעומד בדרך הכהנים.
 ויש אפשרות שהשליח ציבור רק ינענע קצת רגליו ב"עושה שלום" כדי שזה שאחריו לא יקפיד ויאמר החזרה ורק אחר כך יפסע ג' פסיעות.

ג. שאלה: כמה זמן לחשב עלות השחר, 72 או 90 דקות לפני הנץ?
תשובה: הרמב"ם כותב שזמן עלות השחר הוא שעה וחומש קודם הנץ החמה. ואלו שעות זמניות.
 מנהג ירושלים שמוודדים הזמן שמהנץ עד השקיעה ושמינית ממנו זה הזמן שצריך לשער קודם הנץ החמה כדי לדעת מתי עלות השחר.
 זמן משיכיר את חברו בריחוק ד' אמות, מנהג ירושלים שעה לפני הנץ ויש נוהגים עשרים דקות אחרי עלות השחר.

ד. שאלה: האם כתובה ששם החתן או שם אביו אינו מלא פסולה?
תשובה: יש בימינו מי שפוסל כתובות ומבלבלים אנשים אבל יש לדקדק בשמות. מי שנקרא אברהם יצחק וכולם קוראים לו כך - יכתב שני השמות. ומי שקוראים פעם כך ופעם כך בגט כותבים דמתקרי. אבל בכתובה כותבים שם אחד. ואם חותם או נקרא לפעמים בשתי השמות יכתבו שניהם ודינים אלו צריכים לימוד ולכן אם קיימת שאלה בכתובה צריך לשאול רב מומחה. ואי אפשר לסמוך על העתק הכתובה המצוי ברבנות כיון שלפעמים גם הוא לא בסדר.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

זה שונה גם בין מברשת למברשת. ולכן ינסה אדם ביום חול ואם רואה שהמברשת לא מוציאה דם מן החניכיים אז מותר להשתמש במי פה ובמברשת.

מי שהשתמש במברשת בשבת לא יכול לשוטפה להכינה ליום ראשון כי זה מכין משבת לחול ולכן אם רוצה לצחצח שיניו ולא יצא לו דם אין לשטוף אחרי השימוש משום הכנה משבת לחול.

שקית חימום

בצבא יש "שקית חימום" שמנערים אותה ומתחממת בלי אש - האם מותרת?

הרי מגבת חמה שהיתה על המיחם מותר להשתמש בה בשבת ועיין כה"ח סי' שכ"ו ס"ק כ"ד.

אומר כה"ח בסימן ש"י"ח ס"ק מ"ז: אין מגלגלים ביצה בסיד רותח מכח האור יש לפרשו בעוד הוא רותח מכח האור אבל אם נצטנן וחזר ונרתח במים שכבוהו יש מקילים ואינו כלום שהרי אף משנצטנן מרתיח את מקומו... שמכח האור וכו'. כי דרך עושה הסיד שורפין אבנים באש ואח"כ מכבין וכשרוצים להשתמש מוסיפים מים ושוב הסיד מתחמם והמים מתחממים עד כדי כויה.

והרי זה חוס בלי אש ואעפ"כ אסור. הרי מכאן ראיה לאסור שקית חימום.

ויש לחלק כי מקור החום שבסיד תחילתו באש משא"כ בשקית חימום.

ואעפ"כ באזרחי אין לך נולד גדול מזה ואסור אבל בצבא בחרמון נתיר לו להשתמש בשקית חימום ויותר טוב ממדורה. וכן אלא שבמשמר שלא זזים קר להם וקשה לתקן נזק של קור. וע"כ בשמירה מותר לנער בשבת ולהשתמש בה. ושקית זו ששומרת שש שעות וצריך לשמור בליל שבת ינער אותה לפני כניסת שבת.

בתשובות רב פעלים ח"א יח נשאל סודה ששמים עליו לימון ומפעפע ושותים, האם מותר או אסור?

והשיב שהפיעפוע - מותר ועל כן מותר להכין סודה בשבת. ואין בזה חשש רפואה כיון שנהוג כך גם ביום חול ואין מזה הוכחה לנ"ד כי אין בסודה חום רק הפעפוע.

הבא"ח היה בריא כל ימיו. בסוף ימיו חש ברע אמר לו רופא לטייל קרא לבנו שידבר עימו בדברי תורה ולא הסכים הרופא אמר לו שיטייל בלי דברי תורה. כתב על כך "לשם יחוד" וטייל ואע"פ שעשה כן בשבת לרפואה אין בזה חשש כיון שגם בריאים עושים כן.

תפלה על הגשם

אנחנו היום אחרי ר"ח כסליו. ובי"ז חשון צריכים ת"ח לצום על הגשם. וכתוב בשו"ע אם בר"ח כסליו לא ירדו גשמים גוזרים על הציבור לצום בה"ב. ואע"פ שאפשר לומר שפטורים מלצום כיון שירדו קצת מים אבל צריך לומר כבר בחמישי "אל חי יפתח אוצרות שמים". ואשכנזים יאמרו ברכת הגשם ב"עננו".

